

Erik Paulsen: *Sarpfossen*.

Malet i f.m. kronprins Frederiks rejse til Norge 1788

Drømte de om Norge ?

Om Danmarks haver o. år 1800

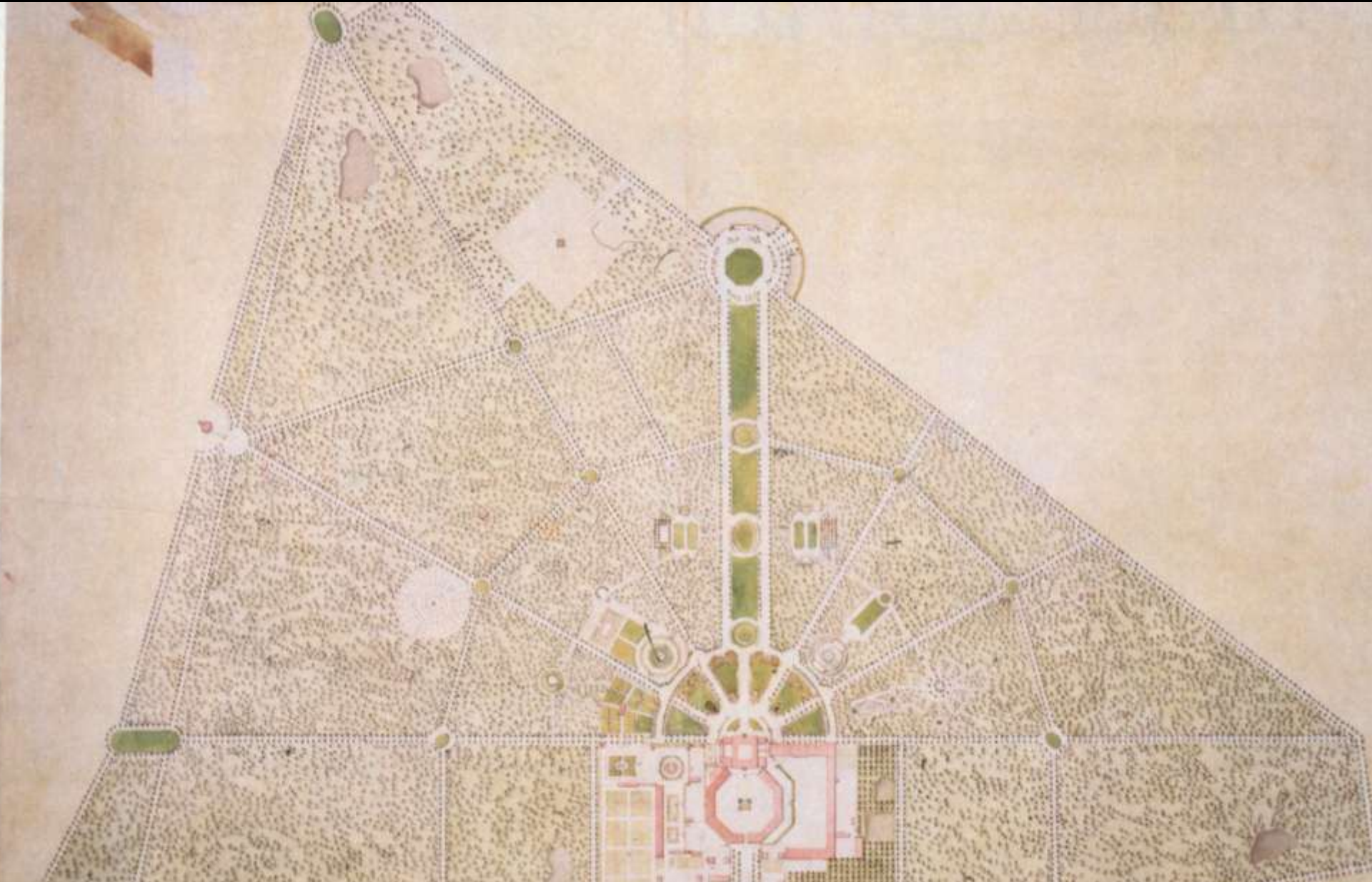
v/ Margrethe Floryan, Thorvaldsens Museum

Plan over Fredensborg Slot og Slotshave.

Tegnet af Nicolas-Henri Jardin, ca. 1760.

Danmark-Norge 1780

Johannes Wiedewelt om sit haveprogram:

”En have er som et teater (...). Historie, fabler, allegorier og alt, hvad naturen selv kan frembyde.”

Programmet for Fredensborg have blev overrakt Frederik V på dennes fødselsdag, 31.marts 1762.

Wiedewelt om sit Danmarks- og Norges-monument, indviet ...

**"Til Danmark, Norge og alle danske provinser under
en enevældig monark."**

Fredensborg

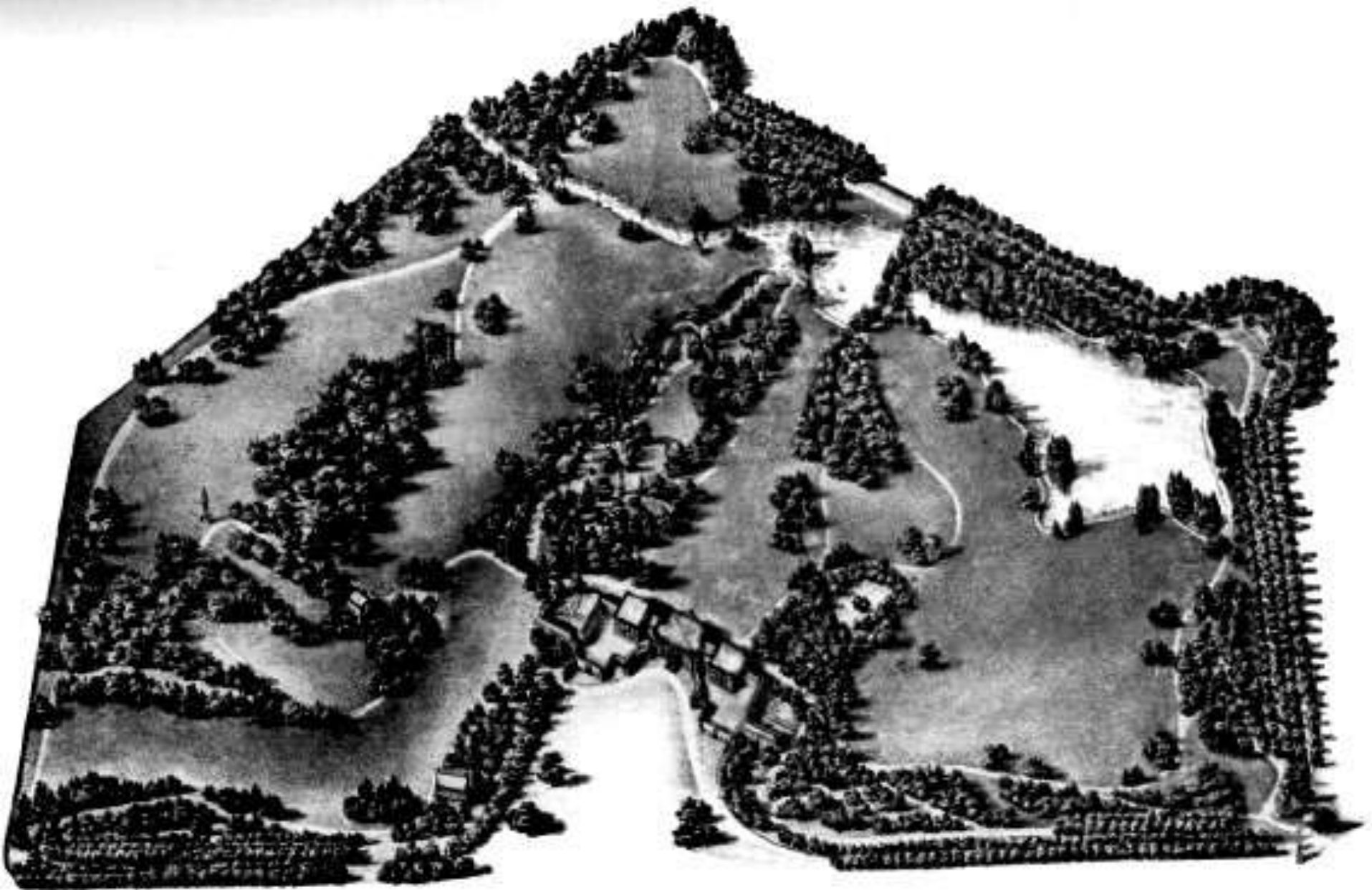
Nordmandsdalen

Billedhugger: J.G. Grund

Nyhugning: E. Erlandsen

FORUDSÆTNINGER for de danske haver o. år 1800

Wiedewelt med Frederik V på rejse til England 1768

Rousseau i *Heloïse*

„... naturen viser sine tillokkelser på bjergtinder, i dybe skove, på fjerntliggende øer. De, der elsker naturen og ikke kan bevæge sig så vidt, må ligesom gøre vold på naturen og tvinge den til at komme og bo sammen med dem.“

Ermenonville

Gessner i forordet til *Idyllen*

”Ofte river jeg mig løs fra byen og flygter ud i ensomme egne; her fjerner naturens skønhed alt ondt fra min sjæl (...); her er jeg lykkelig som en hyrde i Guldalderen.”

Wörlitz ved Dessau

C.C.L. Hirschfeld i *Theorie der Gartenkunst*, 1-5 bd., 1779-85.

Havekunst som fag

Kompetencer hos "Gartenkünstler":

Talent, åbenhed, klogskab, sprog, viden om kunst,
perspektiv og arkitektur, studier i botanik

Havekunst som oplevelse & dannelse

Stemninger, moral, fornuft og frihed, samt patriotisme:

"Havekunsten skal vække alle slags
bevægelse, såsom sorg, glæde, melankoli,
tilfredshed, forbavselse, osv."

Planteskolen i Düsternbrook ved Kiel

Hirschfeld foreslår planteskoler specialiseret i træer

- landbefolkningen
- udvikling af nye klimabestemte sorter

1786 virkeliggørelse trods manglende politisk vilje

- gratis uddeling af træer til bønderne
- undervisning på Kiels lærerseminarium
- Hirschfeld holdt offentlige forelæsninger i Düsternbrook

Hirschfelds vision: Enhed mellem skønhed og nytte

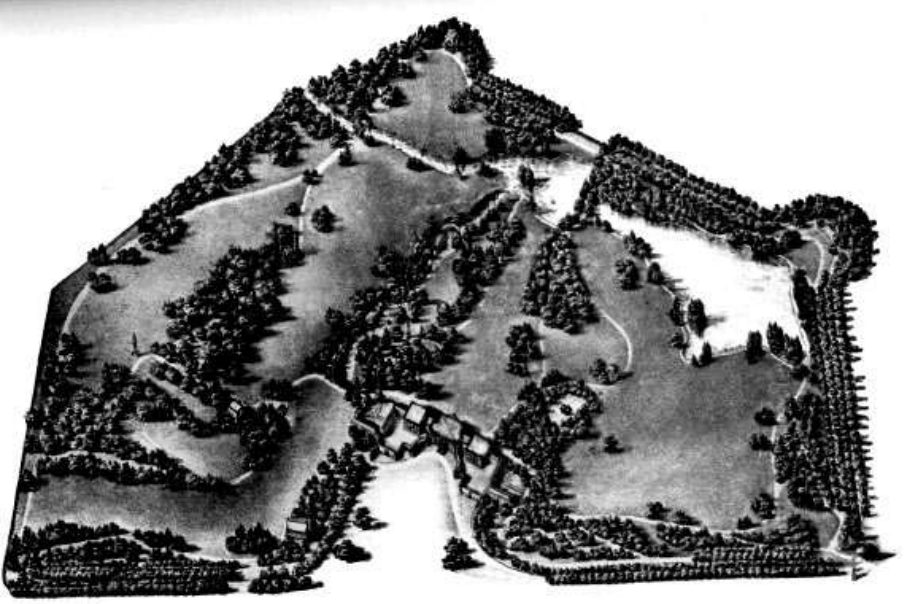

Weimar

Danske eksempler

C.W.Eckersberg,
Motiv fra Liselund,
1810.

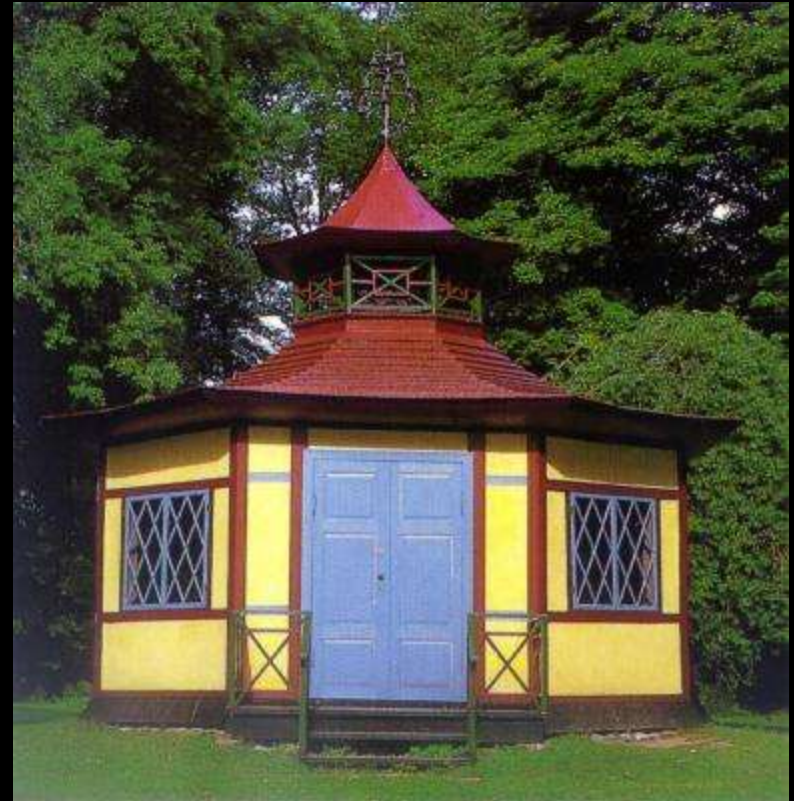

Liselund

Liselund

Landskabshaven og dens mange billeder

"...det bliver ligesom en serie bestående af mindre staffelibilleder, som vi kan gennemløbe efter i nogen tid at have viet det vigtigste billede i atelieret vores opmærksomhed."

Girardin i 'De la Composition des Paysages' (1777)

Sanderumgaard

old Elm Tree from the forest

Sanderumgaard

- mellem det almene og det individuelle
- mellem frimurervæsesnet og familien
- vandringen i haven som et billede på individets vej
- til et bedre liv

Sophienholm

Jens Baggesen om Pysmont, 'Labyrinten', 1789

"Promenaden fra det ene af disse Standpunkter til det andet er omtrent 500 Skridt lang mellem fire Rader høje, ranke, tætskyggende Lindetræer. Det er upåtvivlelig den skønneste Allee, jeg hidindtil har set. (...) Svarede alt det øvrige til denne Allee, ville Pysmont være et virkeligt Elysium."

**Liselund –
sentimentalt,
sublimt, poetisk,
nationalt, eksotisk**

**Sanderumgaard –
sentimentalt,
nationalt, moralsk,
frimurerisk**

**Sophienholm –
poetisk, salon,
antik, rejseminder,**

**Sophienholms
NORSKE HUS**

”Norske hytter i danske haver”

Liselund, Sorgenfri, Hofmannsgave m.fl.

Søndermarken – Frederiksberg Slotshave

Forhistorien – Isenesættelsen af det nationale

Frederiksberg Have - 1800

J.T. Lundbye, 'Gravhøj', 1839.
Thorvaldsens Museum

C.W.Eckersberg,
Landskab med stente. Møn. 1810

Jens Juel, *Motiv fra Hindsgavl*.
Ca.1800.
Thorvaldsens Museum.

